

dersdeo

öğrenmenin en kolay yolu o!

Dil ve Anlatım

YAZIM KURALLARI

Büyük Harflerin Kullanıldığı Yerler

A. Cümle Büyük Harfle Başlar:

Ak akçe kara gün içindir.

- Cümle içinde tırnak veya yay ayraç içine alınan cümleler büyük harfle başlar ve sonlarına uygun noktalama işareti (nokta, soru, ünlem) konur:

Atatürk, "Muhtaç olduğun kudret, damarlarındaki asil kanda mevcuttur!" diyor.

Anadolu kentlerini, köylerini (Köy sözünü de çekinerek yazıyorum.) gezsek bile görmek için değil, kendimizi göstermek için geziyoruz.

- İki çizgi arasındaki açıklama cümleleri büyük harfle başlamaz:

Bir zamanlar -bu zamanlar çok da uzak değildir, bundan on, on iki yıl önce- Türk saltanatının maddi sınırları uçsuz bucaksız denilecek kadar genişti.

- İki noktadan sonra gelen cümleler büyük harfle başlar:

Menfaat sandalyeye benzer: Başında taşırsan seni küçültür, ayağının altına alırsan yükseltir.

Bu eskiliği siz de çok evde görmüşsünüzdür: duvarlarda çiviler, çivi yerleri, lekeler...

UYARI: Rakamla başlayan cümlelerde rakamdan sonra gelen kelime büyük harfle başlamaz:

2005 yılında Türk Dil Kurumunun 73. yılını kutladık.

B. Dizeler Genellikle Büyük Harfle Başlar:

Halk içinde muteber bir nesne yok devlet gibi;
Olmaya devlet cihanda bir nefes sıhhat gibi.

C. Özel Adlar Büyük Harfle Başlar:

1. Kişi adlarıyla soyadları büyük harfle başlar:

Kâzım Karabekir, Âşık Ömer, Victor Hugo.

- Takma adlar da büyük harfle başlar:

Muhibbi (Kanuni Sultan Süleyman), Demirtaş (Ziya Gökalp), Tarhan (Ömer Seyfettin), Kirpi (Refik Halit Karay), Server Bedi (Peyami Safa),

2. Kişi adlarından önce ve sonra gelen saygı sözleri, unvanlar, lakaplar, meslek ve rütbe adları büyük harfle başlar:

Cumhurbaşkanı Mustafa Kemal Atatürk, Kaymakam Erol Bey, Sayın Prof. Dr. Hasan Eren, Hamdi Bey, Mustafa Efendi, Zeynep Hanım, Bay Ali Çiçekçi,

Yüzbaşı Cengiz Topel; Fatih Sultan Mehmet, Deli Petro, Avcı Mehmet.

- Akrabalık bildiren kelimeler büyük harfle başlamaz:

Tülay ablam, Ayşe teyzem, Fatma ninen, Kemal dayım, Sinan amcam,

- Akrabalık bildiren kelimeler başa geldiğinde lakap yerine kullanıldığı için büyük harfle başlar:

Nene Hatun, Baba Gündüz, Dayı Kemal, Hala Sultan.

- Resmî yazılarda saygı bildiren sözlerden sonra gelen ve makam, mevki, unvan bildiren kelimeler de büyük harfle başlar:

Sayın Bakan, Sayın Rektör,

- Hitap kelimeleri de büyük harfle başlar:

Sevgili Kardeşim, Aziz Dostum, Değerli Arkadaşım,

3. Hayvanlara verilen özel adlar büyük harfle başlar:

Sarıkız, Fino, Karabaş, Pamuk, Minnoş, Tekir.

4. Millet, boy, oymak adları büyük harfle başlar:

Türk, Rus, Arap; Oğuz, Kırgız, Tatar; Karakeçili, Hacımusalı.

5. Dil ve lehçe adları büyük harfle başlar:

Türkçe, Almanca, İngilizce, Rusça,

6. Devlet adları büyük harfle başlar:

Türkiye Cumhuriyeti, Amerika Birleşik Devletleri

7. Din ve mezhep adları ile bunların mensuplarını bildiren sözler büyük harfle başlar:

Müslümanlık, Müslüman; Hristiyanlık, Hristiyan; Musevilik, Hanefi; Katolik.

8. Din ve mitoloji ile ilgili özel adlar büyük harfle başlar:

Tanrı, Allah, Cebrail, Zeus, Oziris, Kibele.

9. Gezegen ve yıldız adları büyük harfle başlar:

Merkür, Neptün, Plüton, Halley, Dünya, Güneş, Ay.

Dünya Güneş'in Ay da Dünya'nın etrafında dolaşır.

UYARI: Dünya, güneş, ay kelimeleri gezegen anlamı dışında kullanıldığında küçük harfle başlar.

Senin gittiğin ay dünyam karardı.

10. Yer adları (kita, bölge, il, ilçe, köy, semt, cadde, sokak vb.) büyük harfle başlar:

Asya; İç Anadolu, Yakın Doğu; Ankara, Atatürk Bulvarı, Ziya Gökalp Caddesi; Balkiraz Sokağı.

Doğu Anadolu > Anadolu'nun doğusu

Kuzey Amerika > Amerika'nın kuzeyi

- Bu sözler düşünce, hayat tarzı, politika vb. anlamlar bildirdiğinde ise büyük olarak yazılır:

Batı medeniyeti, Doğu mistisizmi vb.

Bu konuda Batı bizimle aynı düşüncede değil.

- Yer adlarında ilk isimden sonra gelen deniz, nehir, göl, dağ, boğaz vb. tür bildiren ikinci isimler büyük harfle başlar:

Ağrı Dağı, Aral Gölü, Çanakkale Boğazı, Dicle Irmağı, Ege Denizi, Erciyes Dağı, Fırat Nehri, Tuna Nehri, Van Gölü, Zigana Geçidi, Süveyş Kanalı.

UYARI: Özel ada dâhil olmayıp tamlama kuran şehir, il, ilçe, bucak, belde, köy vb. sözler küçük harfle başlar:

Erzurum ili, Pasinler ilçesi, Çullu köyü vb.

- Mahalle, meydan, bulvar, cadde, sokak adlarında geçen mahalle, meydan, bulvar, cadde, sokak kelimeleri büyük harfle başlar:

Gazi Osmanpaşa Mahallesi, Yıldız Mahallesi, Zafer Meydanı, Gazi Mustafa Kemal Bulvarı, Nene Hatun Caddesi, Cemal Nadir Sokağı.

UYARI: Yer bildiren özel isimlerde de kısaltmalı söyleyiş söz konusu olduğu zaman, kelime başında büyük harf kullanılır:

Hisar'dan, Boğaz'dan, Bulvar'dan.

11. Saray, köşk, han, kale, köprü, anıt vb. yapı adlarının bütün kelimeleri büyük harfle başlar:

Topkapı Sarayı, Çankaya Köşkü, Horozlu Han, Alanya Kalesi, Galata Köprüsü, Beyazıt Kulesi.

12. Kurum, kuruluş ve kurul adlarının her kelimesi büyük harfle başlar:

Türkiye Büyük Millet Meclisi, Türk Dil Kurumu, Çankaya Lisesi; Anadolu Kulübü, Mavi Köşe Bakkaliyesi;
Türk Ocağı, Yeşilay Derneği, Emek İnşaat; Bakanlar Kurulu, Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü.

13. Kanun, tüzük, yönetmelik, yönerge, genelge adlarının her kelimesi büyük harfle başlar:

Medeni Kanun, Borçlar Hukuku (kanun), Atatürk Uluslararası Barış Ödülü Tüzüğü, Telif Hakkı Yayın ve Satış Yönetmeliği.

UYARI: Kurum, kuruluş, kurul, merkez, bakanlık, üniversite, fakülte, bölüm, kanun, tüzük, yönetmelik vb.ni bildiren kelimeler, belli bir kurum vb. kastedildiğinde büyük harfle başlar:

Bu yıl Meclis, yeni döneme erken başlayacaktır.

Son aylarda Kurum, yazım konusunda yoğun bir çalışma içine girmiştir.

2876 sayılı Kanun bu yıl yeniden gözden geçiriliyor.

14. Kitap, dergi, gazete ve sanat eserlerinin (tablo, heykel, müzik) her kelimesi büyük harfle başlar:

Nutuk, Safahat, Kendi Gök Kubbemiz, Sinekli Bakkal; Türk Dili, Türk Kültürü, Varlık; Resmî Gazete, Hürriyet; Saraydan Kız Kaçırma, Onuncu Yıl Marşı.

UYARI: Özel ada dâhil olmayan gazete, dergi, tablo vb. sözler büyük harfle başlamaz:

Milliyet gazetesi, Türk Dili dergisi, Halı Dokuyan Kızlar tablosu.

UYARI: Büyük harflerin kullanıldığı yerlerde bulunan ve, ile, ya, veya, yahut, ki, da, de sözleriyle mı, mi, mu, mü soru eki küçük harfle yazılır:

Mai ve Siyah, Leyla ile Mecnun, Diyorlar ki, Dünyaya İkinci Geliş yahut Sır İçinde Esrar,

15. Millî ve dinî bayramlarla bayram niteliği kazanmış günlerin adları büyük harfle başlar:

29 Ekim Cumhuriyet Bayramı, 23 Nisan Ulusal Egemenlik ve Çocuk Bayramı, Ramazan Bayramı, Anneler Günü, 27 Mart Dünya Tiyatrolar Günü.

- Kurultay, bilgi şöeni, açık oturum vb. toplantıların adlarında her kelime büyük harfle başlar:

V. Uluslararası Türk Dili Kurultayı, Manas Bilgi Şöeni.

16. Tarihî olay, çağ ve dönem adları büyük harfle başlar:

Kurtuluş Savaşı, Millî Mücadele, Cıralı Taş Devri, İlk Çağ, Yükselme Devri, Millî Edebiyat Dönemi, Servetifünun Dönemi, Tanzimat Dönemi.

17. Özel adlardan türetilen bütün kelimeler büyük harfle başlar:

Türklük, Türkçe, Avrupalı, Bursalı.

18. Yer, millet ve kişi adlarıyla kurulan birleşik kelimelerde özel adlar büyük harfle başlar:

Antep fıstığı, Brüksel lahanası, Frenk gömleği, Hindistan cevizi, İngiliz anahtarı, Japon gülü.

C. Belirli Bir Tarih Bildiren Ay ve Gün Adları Büyük Harfle Başlar:

29 Mayıs 1453 Salı günü,

Turnuva festivali 25 Haziranda başlayacak.

1919 senesi Mayıs'ının 19'uncu günü Samsun'a çıktım.

- Belirli bir tarihi belirtmeyen ay ve gün adları küçük harfle başlar:

Okullar genellikle eylülün ikinci haftasında öğretime başlar.

Yürütme Kurulu toplantılarını perşembe günleri yaparız.

D. Levhalar ve Açıklama Yazıları Büyük Harfle Başlar:

Giriş, Çıkış, Müdür, Vezne, Başkan, Doktor, Otobüs Durağı, Dolmuş Durağı, Şehirler Arası Telefon,
II. Kat, IV. Sınıf, I. Blok.

Sayıların Yazılışı

I. Sayılar metin içerisinde yazıyla ve ayrı yazılır:

Yaş otuz beş, yolun yarısı eder.

Beş bin yıldan beri, dört kardeş, haftanın beşinci günü, üç ayda bir.

- Buna karşılık saat, para tutarı, ölçü, istatistik verilere ilişkin sayılarda rakam kullanılır:

17.30'da, 11.00'de, 1.500.000 lira, 25 kilogram, 150 kilometre, 15 metre kumaş, 1.250.000 kişi, % 25.

- Saat ve dakikalar metin içinde yazıyla da yazılabilir:

saat dokuzu beş geçe, saat yediye çeyrek kala.

2. Birden fazla kelimedenden oluşan sayılar ayrı yazılır:

iki yüz, üç yüz altmış beş.

3. Para ile ilgili işlem ve senet, çek vb. ticarî belgelerde geçen sayılar bitişik yazılır:

650,35 (altıyüzelli TL, otuzbeş Kr).

4. Notayı niteleyen sayılar ayrı yazılır:

on altılık.

5. Oyun adlarını niteleyen sayılar bitişik yazılır:

altmışaltı.

6. Romen rakamları ancak yüzyıllarda, hükümdar adlarında, tarihlerde ayların yazılışında, kitap ve dergi ciltlerinde ve kitapların asıl bölümlerinden önceki sayfaların numaralandırılmasında kullanılabilir:

XX. yüzyıl, III. Selim, XIV. Louis, I. Cilt, XII. Cilt.

7. Beş ve beşten çok rakamlı sayılar sondan sayılmak üzere üçlü gruplara ayrılarak yazılır ve araya nokta konur:

326.197, 49.750.812.

8. Sayılarda kesirler virgöl ile ayrılır:

15,2 (15 tam, onda 2), 5,26 (5 tam, yüzde 26).

9. Sıra sayıları yazıyla ve rakamla gösterilebilir.

15. , XX. ; 5'inci, 6'nci.

10. Üleştirme sayıları rakamla değil yazıyla belirtilir:

ikişer, dokuzar.

Kısaltmaların Yazımı

- Kısaltmalara getirilen ekler, o kısaltmayı oluşturan sözcük ya da sözcüklerin okunuşuna değil, kısaltmanın okunuşuna göre getirilir ve kesmeyle ayrılır.

Üniversite öğrencileri burs için İTO'ya başvurabiliyor.

Mahalle halkı İETT'den otobüs seferlerini artırmasını istiyor.

ODTÜ'yü kazanan öğrencilerimize burs vereceğiz.

YÖK'ten yeni sınav sistemiyle ilgili bir açıklama yapılmadı.

Yıl sonunda, ABD'ye teyzemi ziyarete gideceğiz.

Ekeylemin Yazımı

- Ekeylem (i-), ek olarak kullanıldığında bitişik yazılır. Sözcük olarak yazıldığında ayrı yazılır. Sözcüklere bitişik de ayrı da yazılabilir.

Bu bina bir zamanlar okulmuş. (okul imiş)

Onun amcası köyde muhtardı. (muhtar idi)

Akşama evdeyseniz uğrayalım. (evde iseniz)

Tuttuğumuz evin kirası fazla değildi. (fazla değil idi)

Bağlaç Olan da, de'nin Yazılışı

- Bağlaç olan da, de ayrı yazılır. Kendisinden önceki kelimenin son ünlüsüne bağlı olarak ünlü uyumlarına uyar:

Kızı da geldi gelini de.

Durumu oğluna da bildirdi.

Sen de mi kardeşim?

Güç de olsa bu işi hallettik.

Gidip de dönmek, dönüp de görmemek var.

Bunu ya bugün ya da yarın hallet.

Ayşe de geldi (Ayşe'de geldi değil).

UYARI : Da, de bağlacının, bulunma durumu eki olan -da, -de, -ta, -te ile hiçbir ilgisi yoktur.

Bulunma durumu eki getirildiği kelimeye bitişik yazılır:

devede (deve-de) kulak, evde (ev-de) kalmak, yolda (yol-da) kalmak, ayakta (ayak-ta) durmak, çantada (çanta-da) keklik. İkide (iki-de) bir aynı sözü söyleyip durma.

Yurtta sulh, cihanda sulh.

Cumhuriyet 29 Ekim 1923' te Ankara'da kurulmuştur.

Maç saat 13.20'de başlayıp 15.00'te sona erecek.

Bağlaç Olan ki'nin Yazılışı

- Bağlaç olan “ki” her zaman ayrı yazılır. Sıfat yapım eki ve ilgi zamiri olan “-ki” bitişik yazılır.

Vazodaki çiçekler birer birer kurumuştı.

Buranın havası, şehrinkinden çok daha temiz.

Olmaz ki.

Böyle de yatılmaz ki...

Ruşen Eşref Ünaydın'ın "Diyorlar ki" adlı eseri ne güzeldir!

Geçmiş zaman olur ki hayali cihana değer.

Anladım ki her insanın içinde bir dünya gizliymiş.

Sen ki sınıfın en çalışkan öğrencisiydin.

- Ki bağlacı, birkaç örnekte kalıplaşmış olduğu için bitişik yazılır: belki, çünkü, hâlbuki, mademki, meğerki, oysaki, sanki.

“İle”nin Yazımı

Dedem, kardeşim ile beni yanına çağırdı.

Dedem, kardeşimle beni yanına çağırdı.

Yarın ilk uçak ile gelecekmiş.

Yarın ilk uçakla gelecekmiş.

Soru Eki mı, mi, mu, mü'nün Yazılışı

- Kendinden önceki sözcükten her zaman ayrı yazılır; fakat kendinden sonra gelen eklere bitişik yazılır.

Verdiğim kitabı okudun mu?

Biraz önce kapıyı çalan sen miydin?

Bu evde daha önce kimlerin oturduğunu biliyor musun?

Ders zili çaldı mı hepimiz sınıfa koşardık.

Onu daha önce hiç mi hiç görmedim.

İkilemelerin Yazımı

- İkilemeler ayrı yazılır. İkilemeyi oluşturan sözcüklerin arasına virgül (,) konmaz.

İki kardeş el ele verip şirketi büyüttü.

Onunla ara sıra oturup dertleşiriz.

Burada doğru dürüst arkadaşlıklar kurmak zor.

Eski püskü elbiseler içinde bir çocuk yanımıza geldi.

Uçakta aşağı yukarı otuz yolcu vardı.

NOT: İkilemeler bir varlığa, bir kavrama ad olduğunda bitişik yazılır.

Elindeki gırgırla halıyı temizledi.

Gömleğin çitçitları kopmuştu.

Pekiştirmeli Sözcüklerin Yazımı

- Pekiştirmeli sıfatlar bitişik yazılır:

apaşık, apak, büsbütün, çepeçevre, çırpıplak, çırılçıplak, dümdüz, düpedüz, güpegündüz, kapkara, kupkuru, paramparça, sapasağlam, sapsarı, sırsıklam, sırılsıklam, sipsivri, yemyeşil.

- Kurallı birleşik fiiller bitişik yazılır:

Gelebilirim, okuyuver, düşeyazdım, süregeldi, bakakaldım, gidedur.

Birleşik Kelimelerin Yazılışı

A. Bitişik Yazılan Birleşik Kelimeler

1. Ses düşmesine uğrayan birleşik kelimeler bitişik yazılır:

kaynana (kayın ana), kaynata (kayın ata), nasıl (ne asıl), niçin (ne için), pazartesi (pazar ertesi), sütlaç (sütlü aş), birbirini (biri biri).

2. Et- ve ol- yardımcı fiilleriyle birleşirken ses düşmesine veya ses türemesine uğrayan birleşik kelimeler bitişik yazılır:

emretmek (emir etmek), kaybolmak (kayıp olmak); affetmek (af etmek), reddetmek (ret etmek).

3. Kelimelerden her ikisi veya ikincisi, birleşme sırasında benzetme yoluyla anlam değişmesine uğradığında bu tür birleşik kelimeler bitişik yazılır.

- a. Bitki adları: aslanağzı, keçiboynuzu,
- b. Hayvan adları: danaburnu (böcek), akbaş (kuş),
- c. Hastalık adları: itdirseği (arpacık), delibaş,
- ç. Alet ve eşya adları: balıkgözü (halka), deveboynu (boru)
- d. Biçim adları: ayıbacağı (yelken biçimi), balıksırtı (desen),

e. Yiyecek adları: dilberdudağı (tatlı), hanımgöbeği (tatlı),

f. Oyun adları: beştaş, dokuztaş,

g. Gök cisimlerinin adları: Altıkardeş (yıldız kümesi), Büyükayı (yıldız kümesi),

ğ. Renk adları: vişneçürüğü, balköpüğü.

4. Kurallı Birleşik Fiiller : -a, -e, -ı, -i, -u, -ü zarf – fiil ekleriyle bilmek, vermek, kalmak, durmak, gelmek, görmek ve yazmak fiilleriyle yapılan tasvirî fiiller bitişik yazılır:

alabildiğine, düşünebilmek, uyuyakalmak; gidedurmak; çıkagelmek, olagelmek,

5. Bir veya iki ögesi emir kipiyle kurulan kalıplaşmış birleşik kelimeler bitişik yazılır:

alaşağı, albeni, ateşkes, çalçene, gelberi, rastgele, sıkboğaz; çekyat, kaçgöç, kapkaç, örtbas,

6. -an/-en, -r/-ar/-er/-ır/-ir, -maz/-mez ve -mış/-miş sıfat – fiil eklerinin kalıplaşmasıyla oluşan birleşik kelimeler bitişik yazılır:

ağaçkakan, cankurtaran, çöpçatan; barışsever, basınçölçer, bilgisayar, uçaksavar; kadirbilmez kuşkonmaz; çokbilmiş, güngörmüş.

7. İkinci kelimesi -dı (-di / -du / -dü, -tı / -ti / -tu / -tü) kalıplaşmış belirli geçmiş zaman ekleriyle kurulan birleşik kelimeler bitişik yazılır:

çıtkırıldım, firdöndü, gecekondı, hünkârbeğendi, serdengeçti, şıpsevdi,

8. Her iki kelimesi de -dı (-di / -du / -dü, -tı / -ti / -tu / -tü) belirli geçmiş zaman veya -r /-ar /-er geniş zaman eklerini almış ve kalıplaşmış bulunan birleşik kelimeler bitişik yazılır:

dedikodu, kaptıkaçtı; biçerdöver, göçerkonar, kazaratar,

9. Somut olarak yer bildirmeyen alt, üst ve üzeri sözlerinin sona getirilmesiyle kurulan birleşik kelimeler bitişik yazılır:

ayakaltı, bilinçaltı, gözaltı (gözetim); akşamüstü, akşamüzeri, ayaküzeri, gerçeküstü, ikindiüstü, olağanüstü, öğleüzeri, suçüstü, yüzüstü.

10. İki veya daha çok kelimenin birleşmesinden oluşmuş kişi adları, soyadları ve lakaplar bitişik yazılır:

Alper, Aydoğdu, Birol, Gülnihal, Gülseren, Şenol, Varol; Abasıyanık, Adivar, Atatürk,

11. İki veya daha çok kelimedenden oluşmuş Türkçe yer adları bitişik yazılır:

Çanakkale, Kahramanmaraş, Afyonkarahisar, Şanlıurfa, Gümüşhane, Acıpayam,

- Şehir, kent, köy, mahalle, dağ, tepe, deniz, göl, ırmak, su vb. kelimelerle kurulmuş sıfat tamlaması ve belirtisiz isim tamlaması kalıbındaki yer adları bitişik yazılır:

Eskişehir, Atakent, Çengelköy, Sarıyer, Yenimahalle, Karabağ, Kocatepe, Akdeniz, Acıgöl, Kızılırmak, İncesu, Akçay.

12. Kişi adları ve unvanlarından oluşmuş mahalle, meydan, köy vb. yer ve kuruluş adlarında unvan kelimesi sonda ise, gelenekleşmiş olarak bitişik yazılır:

Abidinpaşa, Bayrampaşa, Davutpaşa, Ertuğrulgazi, Kemalpaşa (ilçesi); Necatibey (Caddesi),

13. Ara yönleri belirten kelimeler bitişik yazılır:

güneybatı, güneydoğu, kuzeybatı, kuzeydoğu.

14. Bunlardan başka dilimizde her iki ögesi de asıl anlamını koruduğu hâlde yaygın bir biçimde gelenekleşmiş olarak bitişik yazılan kelimeler de vardır:

a. Baş sözüyle oluşturulan sıfat tamlamaları:

başağırlık, başbakan, başçavuş, başeser, başfiyat, başhekim, başhemşire, başkahraman,

b. Bir topluluğun yöneticisi anlamındaki başı sözüyle oluşturulan belirtisiz isim tamlamaları:

aşçıbaşı, binbaşı, çeribaşı, elebaşı, mehterbaşı, ustabaşı,

c. Oğlu, kızı sözleri:

çapanoğlu, eloğlu, hinoğluhin, elkızı.

ç. Ağa, bey, efendi, hanım, nine vb. sözlerle kurulan birleşik kelimeler:

ağababa, ağabey, beyefendi, efendibaba, hanımanne, hanımefendi, hacıağa, hıyarağalık, kadınnine, paşababa.

d. Biraz, birkaç, birkaçı, birtakım, birçok, birçoğu, hiçbir, hiçbirisi, herhangi gibi belirsizlik sıfat ve zamirleri de gelenekleşmiş olarak bitişik yazılır.

15. Ev kelimesiyle kurulan birleşik kelimeler bitişik yazılır:

aşevi, bakımevi, basımevi, doğumevi, gözlemevi, huzurevi, öğretmenevi, polisevi, yayınevi.

16. Hane, name, zade kelimeleriyle oluşturulan birleşik kelimeler bitişik yazılır:

çayhane, dersane, kahvehane, yazıhane; beyanname, kanunname, seyahatname, siyasetname; amcazade, dayızade,

UYARI: Eczahane, hastahane, pastahane, postahane sözleri kullanımdaki yaygınlık dolayısıyla eczane, hastane, pastane, postane biçiminde yazılmaktadır.

17. Farsça kurala göre oluşturulan isim ve sıfat tamlamaları ile kalıplaşmış biçimler bitişik yazılır:

darıdünya, ehlibeyit, ehvenişer, erkânıharp, gayrimenkul, gayrimeşru, hüsnükuruntu, hüsnüniyet, suikast, hamdüsena, hercümerç.

18. Arapça kurala göre oluşturulan tamlamalar ve kalıplaşmış bıçimler bitişik yazılır:

aliyyülâlâ, darülaceze, darülfünun, daüssıla, fevkalade, fevkalbeşer, hıfzıssıhha, hüvelbaki, şeyhüliislam, tahteşşuur; cihanşümül, aleykümselam, Allahuallem, bismillah, fenafillah, fisebilillah, hafazanallah, inşallah, maşallah, velhasıl, velhasılıkelam.

19. Kanunda bitişik geçen veya bitişik olarak tescil ettirilmış olan kuruluş adları bitişik yazılır:

İçişleri, Dışişleri, Genelkurmay, Yükseköğretim.

Satır Sonuna Sığmayan Kelimelerin Yazımı

.....doğum-
evine gideceklerdi.

.....so-
yadını yazmayı unutmuş.

.....gök-
kuşağının renklerini sayıyordu.

.....Çukur-
ova'yı daha çok anlatırdı.

.....Ankara'-
da yaşamayı seviyordu.

.....Ankara'
da yaşamayı seviyordu.

.....hanım-
eli topladık.

.....hanı-
meli topladık.

Ses Olayları İlgili Yazım Kuralları

a) Sert ünsüzlerin benzeşmesi yazıya yansıtılır.

- Yapılan ölçümler hava koşullarında bağlı olarak değişgenlik gösteriyor.
- Muslukdan akan sular, fincanın içine çarpıp etrafa saçılıyordu.
- Doktorlar yaşlılıkda spor yapmanın kişiyi psikolojik ve fizyolojik bakımdan rahatlattığını söylüyor.
- İnsanın işi ve parası çoğaldıkça zamanı daralıyor.
- Kapılar kapanır, hava kesgin bir kömür kokusuyla dolar.

b) Dudak ünsüzlerinin benzeşmesi (iç ses benzeşmesi – nb çatışması) yazıda gösterilmelidir.

- perşenbe
- penbe
- tenbel
- perşembe
- pembe
- tembel

c) Ünlü düşmesi yazıda gösterilir.

- Onun fikirini kimse benimsemedi.
- Nesili tükenmekte olan hayvanlar koruma altına alınıyor.
- Dükkanı başkasına devir etti.
- Dal kırılınca omuzumun üstüne düştüm.
- Savuruldu bütün yapraklar rüzgarlarla.

d) Gereksiz daralma

- Bilinmiyen denklemler konusunda çalışmam gerekiyor.
- Bahse girerim bir koyup on alıcaksın.
- Saçımı okşıyan rüzgar annem gibiydi.
- Tartışmacı öne sürdüğü savın doğru olduğunu kanıtlayamadı.

Yazımı Karıştırılan Sözcükler

YANLIŞ

- Gurup
- Tırafık
- Kıravat
- Filim
- Biyoğrafi
- Şampuvan
- Mefta

DOĞRU

- Grup
- Trafik
- Kravat
- Film
- Biyografi
- Şampuan
- Mevta

YANLIŞ

- Sezeryan
- Orjinal
- Makina
- Entellektüel
- Anfi
- Antreman
- Katolog
- Dinazor
- Laboratuvar
- Traş

DOĞRU

- Sezaryen
- Orijinal
- Makine
- Entelektüel
- Amfi
- Antrenman
- Katalog
- Dinozor
- Laboratuvar
- Tıraş

YANLIŞ

- Hristiyan
- Meyva
- Klavuz
- Herhangibir
- Herşey
- Gardrop
- Acaip
- Poğça
- Sarmısak
- Bisküi

DOĞRU

- Hristiyan
- Meyve
- Kılavuz
- Herhangi bir
- Her şey
- Gardırop
- Acayip
- Poğça
- Sarımsak
- Bisküvi

YANLIŞ

- Egzos
- Gün aydın
- Hoşçakal
- Zatüre
- İlizyon
- Kurdela
- İskonto
- İzdırap
- Afedersiniz
- Arasöz

DOĞRU

- Egzoz
- Günaydın
- Hoşça kal
- Zatürre
- İllüzyon
- Kurdele
- İskonto
- İstırap
- Affedersiniz
- Ara söz

ÖRNEK

İstanbul'daki Türk ve islam eserleri müzesinde 15 – 19. yüzyıl Osmanlı – Polonya ilişkilerini konu alan
I II III
bir sergi açıldı. Sergide, Polonya'daki müze, arşiv ve kütüphanelerinden seçilmiş, en eskisi 1683 tarihli,
IV
382 yapıt yer alıyor.
V

Yukarıdaki parçada altı çizili yerlerin hangisinde yazım yanlışı vardır?

- A) I. B) II. C) III. D) IV. E) V.

ÖRNEK

Aşağıdaki cümlelerin hangisinde altı çizili sözcüğün yazımı yanlıştır?

- A) Bürokraside vazgeçilmez kurallar vardır.
- B) Bu evin dekorasyonu henüz bitmedi.
- C) Güneş ışıkları çiçeklere direk olarak gelmemeli.
- D) Onun espri yeteneğine hepimiz hayranız.
- E) Kahvaltıyı bir poğaçayla geçiştirdi.

ÖRNEK

Aşağıdaki cümlelerin hangisinde bir yazım yanlışı vardır?

- A) Bir zamanlar sık sık buluşur dertleşirdik.
- B) Konuşmasıyla çevresindekileri etkilemişti.
- C) Onun bu tavrı beni oldukça rahatsız etti.
- D) Verdiği bir sözden döndüğünü hiç görmedim.
- E) Başladığı her işi başarıyla tamamlardı.

ÖRNEK

Aşağıdaki cümlelerin hangisinde bir yazım yanlışı vardır?

- A) İyiki geldin, ben de seni çağıracaktım.
- B) Ne yazık ki, seninle gelemiyorum, işim çıktı.
- C) Eminim ki onu benden başka kimse desteklemeyecek.
- D) Deniz kıyısındaki evimizi sattık, yenisini alacağız.
- E) Duydum ki uzun zamandır resim yapmıyormuşsun.

ÖRNEK

Aşağıdaki cümlelerin hangisinde bir yazım yanlışı vardır?

- A) Bu sınava Ahmet'te girecekmiş.
- B) Senin Kayserili olduğunu bilmiyordum.
- C) Arkadaşım, 22 Haziran 1986 Pazar günü doğmuş.
- D) Film için Arzulara da bilet aldım.
- E) Emekli olan arkadaşımızın yerine Bilge Hanım atanmış.

ÖRNEK

Aşağıdaki cümlelerin hangisinde bir yazım yanlışı vardır?

- A) Bana yardım eder mi ki ?
- B) Öyle yorulduki, uyuyakaldı.
- C) Oysa ki ben bunu bilmiyordum.
- D) Sendeki evrakları getirdin mi?
- E) Evde ekmek kalmamış ki.

ÖRNEK

Aşağıdaki cümlelerin hangisinde bir yazım yanlışı vardır?

- A) Ansiklopedinin son cildini henüz alamadım.
- B) Anketteki her sorunun, belli bir amaca yönelik olması gerekir.
- C) Son günlerde bu yapıttan çok söz ediliyor.
- D) Bu fırsattan sen de yararlanabilirsin.
- E) Seçimlerde oy kullanmak bir yurttaşlık görevidir.

ÖRNEK

Derneğimizin Çankaya'da 22 Ocak Pazartesi Günü saat 14.30'da yapılacak olan toplantısında siz
I II III
değerli üyelerimizi de aramızda görmek istiyoruz.
IV V

Bu cümledeki numaralanmış sözlerden hangisinin yazımı yanlıştır?

- A) I. B) II. C) III. D) IV. E) V.

ÖRNEK

Bizans Döneminin İstanbul'u heykeller, çeşitli anıtlar, dikili taşlar bakımından çok zengindi. Ancak
yüzyıllar boyunca depremler, yangınlar, yağmalarla bunlar ya yok olmuş ya hasar görmüş ya da yurt
dışına götürülmüştü. Çoğu günümüze kalamayan bu yapıtların kimilerini, Avrupalı sanatçıların çok eski
dönemler de yaptıkları resimlerde ya da Osmanlı minyatürlerinde görebiliyoruz.

IV V

Bu parçadaki numaralanmış sözlerden hangisinin yazımı yanlıştır?

- A) I. B) II. C) III. D) IV. E) V.

ÖRNEK

Masal geleneğinin, söylencelerin büyük ölçüde kaynağı olan Doğu ülkeleri ve Anadolu toprakları Hattilere,
I
Hititlere, Truva efsanesine ev sahipliği yapmıştır. Noel Baba'nın da Keloğlan'ın da yaşadığı topraklar
II
buralardır. Alaca Höyük'ün Hattuşaş'ı, "Yüzüklerin Efendisi" gibi filmlere konu olacak zenginliklerle doludur.
III
Böylesine zengin Antik çağ söylencelerini ve mitolojilerini arındıran Anadolu, kendi mitoloji ve söylencelerini
IV
gün yüzüne çıkarmalı ve dünyaya ciltlerce yapıt hediye etmelidir.
V

Bu parçadaki numaralandırılmış sözlerden hangisinin yazımı yanlıştır?

- A) I. B) II. C) III. D) IV. E) V.

ÖRNEK

Sanırım pek çok insan, yaşamının her hangi bir aşamasında şunu düşünmüştür: “Gençliğimde hayalini
I II
kurduğum yaşam bu değildi. Gitgide her günün birbirini tekrarlaması, usul yerini bulsun diye ailece yenen
III IV
bir yemek, sonra biraz televizyon izlemek ve erkenden uykuya dalmak... Düşlediğimiz bu muydu?”
V

Bu parçadaki numaralanmış sözlerin hangisinde bir yazım yanlışı vardır?

- A) I. B) II. C) III. D) IV. E) V.

ÖRNEK

Aşağıdaki cümlelerin hangisinde bir yazım yanlışı vardır?

- A) Bu fakültede sekiz yüz elli öğrenci eğitim görüyor.
- B) Marmara denizindeki kirlilik oranının günden güne arttığı söyleniyor.
- C) Bahçeye çıkarken üzerine pembe bir şal almıştı.
- D) Romanında çocukluk günlerine çokça yer vermişti.
- E) Daha on beş yaşındayken yaşamın acı yüzüyle tanışmıştı.

ÖRNEK

İnsan her gün hoş bir şarkı dinlemeli, iyi bir şiir okumalı, güzel bir resme bakmalı ve aklıbaşında birkaç güzel
söz söylemelidir ki günlük yaşamın koşturmacası içinde estetik duyarlığını kaybetmesin.
I II
III IV V

Bu parçadaki numaralanmış sözlerden hangisinin yazımı yanlıştır?

- A) I. B) II. C) III. D) IV. E) V.